

‘Misschien had ik hem gevraagd te wachten’

IN GESPREK MET Paul Röttschke

Stichting Michaelson in Eindhoven, steunpunt psychische nood, kreeg een mooie bijdrage van het Oranje Fonds. Een gesprek met de oprichter.

door Piet Snijders
e-mail: psnijders@ed

Hij heette Michael Florens Röttschke. 1987-2012. Bij zijn portret staan confronterende zinnepjes geschreven. ‘In onze gedachten was je Peer’. ‘In onze gedachten ben je Kim’. Achtergelaten door bezoekers die Michael misschien niet eens hebben gekend. De overeenkomst met hun Peer en hun Kim is dat ook Michael in het leven was vastgelopen. Zozeer dat hij er zelf een einde aan maakte. Om Michael blijvend te gedenken richtte diens vader Paul Röttschke de Stichting Michaelson op, die aan de Hertogstraat in Eindhoven een inloopruimte koestert. Daar zijn ze gebezigd, die zinnepjes. Omdat de uitzichtloosheid van vastgelopen jongeren kennelijk zo herkenbaar is, zo universeel.

Uw stichting schijnt goed te draaien.
Paul Röttschke: „Het is niet te bevesten. In de twee jaar dat Stichting Michaelson bestaat, hebben we al zo’n 120 vastgelopen jonge mensen en/of hun naasten opgevangen.”

Was dat ooit uw bedoeling?
„Dat het zo’n vlucht zou nemen had ik niet kunnen bedenken. Ik heb de stichting opgericht omdat ik de vreselijke ervaring van Michaels dood in iets positiefs wilde ombuigen. Voor de stichting ruimde ik de werkplaats van m’n antiekzaak in. Het werd een gedenkruimte voor Michael annex huiskamer, waar jonge mensen zoals Michael op verhaal kunnen komen.”

Waar schrijft u het succes aan toe?
„Aan de laagdrempeligheid. Jongeren hoeven hier geen afspraak te maken

Paul Röttschke werd 54 jaar geleden geboren uit ouders met een Indische achtergrond. Zijn vader liep in een jappenkamp een oorlogstrauma op. Mede daardoor had Röttschke een ongelukkige jeugd. Zijn eigen zoon Michael kwam zo diep in de problemen dat hij uit het leven stapte. Sindsdien bouwt Paul aan een warm ‘familiehuis’.

voor een intakegesprek of zes weken te wachten op een vervolgesprek zoals in de reguliere geestelijke gezondheidszorg. We hebben elke week drie inloopmiddagen en mensen kunnen dan binnenlopen zolang het licht brandt. Het idee is dat ze altijd een luisterend oor vinden voor hun problemen.”

Dat klinkt als kritiek richting reguliere geestelijke gezondheidszorg.
„In het begin was dat ook zo. Ik was boos dat Michael daar niet de hulp had gevonden die hij nodig had. Mijn zoon vond het verschrikkelijk dat hij met niemand kon praten als hij in de knoop zat. De instanties gaven niet thuis wanneer hij ze het hardste nodig had.”

In hoeverre was u zelf voor Michael beschikbaar?
„Aanvankelijk ook te weinig. Het probleem met Michael was dat hij eigenlijk veel te vroeg vaste verkering had gekregen. Toen die na vijf jaar op de klippen liep, had hij niet de kracht om zich daar overheen te zetten. Tegen de tijd dat dit tot mij doordrong, zat ik al tegenover een zoon die zichzelf psychisch had uitgeput en psychotisch gedrag vertoonde.”

Kon u daarmee uit de voeten?
„Ik herkende dingen die ik als kind zelf heb meegemaakt. Wegens problemen thuis verbleef ik als 12-jarige jongen op een gesloten Paaz-afdeling. Ik kende de deuren die daar achter je in het slot vallen, de kilte, de verdovende medicatie. Dat had ik Michael willen besparen.”

Maar dat lukte niet?
„Ik kon hem moeilijk bereiken, hij veranderde steeds. Anti-depressiva werk-

ten bij hem averechts. Door de medicatie wist ik vaak niet wie ik voor me had. Soms kon ik met hem praten, soms niet. Ik wist van zijn suïcidale plannen, maar kon niet voorkomen dat hij ze ten uitvoer bracht.”

In hoeverre hebt u de Stichting Michaelson opgericht uit schuldgevoel?
„Ik heb geen schuldgevoel. Ik wéét gewoon dat ik Michael niet had kunnen tegenhouden. Hij had net als ieder ander recht op zelfbeschikking.”

Wat betekent dat precies? Wat had u gedaan als u die dag naast hem had gelopen op het perron?
„Dat weet ik niet. Misschien had ik hem gevraagd even te wachten tot ik weg was, zodat ik het niet hoefde te zien. Misschien was dat al genoeg geweest om hem hier te houden. Ik denk niet dat ik hem dwingend had proberen tegen te houden. Dat werkt niet.”

Toch wilt u nu jongeren van onomkeerbare beslissingen afhouden.
„Dat is niet de ultieme doelstelling. Wij willen een laagdrempelige plek bieden, waar jonge mensen met problemen desnoods anoniem kunnen binnenwandelen. We willen een luisterend oor bieden. Helpen als daar om gevraagd wordt. Maar geen ongevraagde adviezen, geen oordeel of vooroordeel, geen administratieve rompslomp. In plaats daarvan accepteren dat er altijd een reden is waarom iemand het niet meer zien zitten.”

En hoe werkt dat nu?
„Rond de stichting is een grote groep mensen actief geworden. We hebben zo’n veertig vrijwilligers, professionele hulpverleners en ervaringsdeskundigen. Michaelson is nu zo groot dat de organisatie een volgende fase in gaat.”

Hoe ziet die eruit?
„Het streven is een echt inloophuis te openen. Daarin zou ik graag de warmte van een echt familiehuus willen zien. Ook willen we andere regio’s gaan helpen bij het opzetten van inlooplekken.”

Hoe is intussen de relatie met de reguliere geestelijke gezondheidszorg?
„Goed. Onze stichting ziet niet om in wrok. We zoeken kansen en mogelijkheden om samen te werken.”

Zelfdoding onder jongeren neemt toe

Het aantal zelfdodingen onder jongeren tot en met 24 jaar stijgt. De GGD Brabant Zuidoost leverde de volgende regionale cijfers: 6 zelfdodingen onder jongeren in 2011; 4 in 2012; 6 in 2013 en nu al 9 in 2014.

Volgens cijfermateriaal van het Centraal Bureau voor de Statistiek neemt het totaal aantal zelfdodingen in ons land sinds 2007 gestaag toe. In dat jaar benamen 1.353 mensen zich van het leven. Dat was minder dan in de jaren daarvoor. Daarna echter klom dat aantal van 1.435 in 2008 tot 1.753 in 2012. In het totaal aantal zelfdodingen blijft het aandeel jongeren tot 30 jaar tamelijk stabiel: 13,1 procent in 2007; 12,3 procent in 2008 en 13,2 procent in 2012. Het CBS geeft nog geen cijfers over 2013 en 2014 beschikbaar.

Uit het cijfermateriaal van het CBS kunnen allerlei details worden afgelezen. Bijvoorbeeld dat zelfdoding veel vaker voorkomt bij autochtonen en westerse allochtonen (met name Belgen en Duitsers). Zelfdoding komt het minste voor bij mensen van Turkse en Marokkaanse herkomst.

Paul Röttschke in de gedenkruimte voor zijn zoon Michael. foto Jurriaan Balke